

KRONIKA

Działalność Prof. dr hab. med. Józefa Grotta w dziedzinie parazytologii klinicznej

HALINA LISIECKA-ADAMSKA
E-mail: Aczolpiński@hotmail.com

W ponad czterdziestoletniej pracy naukowej prof. Józefa Wacława Grotta, kierownika I Kliniki Chorób Wewnętrznych Akademii Medycznej w Łodzi, jednym z głównych zainteresowań naukowych obok zagadnień cukrzycy, chorób przewodu pokarmowego, zwłaszcza trzustki, zaburzeń przemiany kwasu szczawowego i moczowego, są zagadnienia parazytologii klinicznej. Jest on jednym z nielicznych klinicystów, którzy zwracają szczególnie uwagę na chorobotwórcze działanie pasożytów przewodu pokarmowego. Znamienne są jego pionierskie, nieustające trudy o przyznaniu parazytologii lekarskiej odpowiedniej pozycji w polskiej medycynie.

Profesor nauk med. J.W. Grott urodził się w Warszawie 05.03.1894 roku. W 1912 roku ukończył Gimnazjum Wojciecha Górskiego. Aby uzyskać prawo studiowania za granicą zdał w 1913 roku egzamin maturalny w Moskwie, po czym rozpoczął studia medyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Przerwała je wojna. Dalsze studia kontynuował w Rosji na Uniwersytecie w Kazaniu. Po powrocie do Polski w 1918 roku i dwuletniej ochotniczej służbie wojskowej wrócił na studia. 17 lutego 1922 roku otrzymał na Uniwersytecie Jagiellońskim dyplom lekarza medycyny. Studiował także w klinikach Paryża i Londynu w 1928 i w 1939 roku. W latach 1922-1940 pracował w I Klinice Chorób Wewnętrznych U.W. pod kierunkiem profesorów: Rządковского, Orłowskiego, Żebrowskiego. Pełnił funkcję asystenta, starszego asystenta i asystenta tytularnego. W tym szpitalu był również kierownikiem pracowni chemiczno-bakteriologicznej (1935-1944). W czasie wojny (1939-1945) uczestniczył w tajnym nauczaniu studentów medycyny w Warszawie, a następnie w Częstochowie. W 1943 roku został uwięziony na Pawiaku. Po Powstaniu Warszawskim objął stanowisko ordynatora oddziału chorób wewnętrznych Szpitala Miejskiego w Częstochowie. W okresie międzywojennym opublikował liczne prace, zwłaszcza z dziedziny gastroenterologii, parazytologii i przemiany materii. Wiele z nich, wydanych po polsku i w językach obcych, dotyczyło tematów mało znanych lub nieznanymi w piśmiennictwie polskim. W 1945 roku uzyskał Veniam legendi z dziedziny chorób wewnętrznych na Uniwersytecie Warszawskim. W tym samym roku jako profesor kontraktowy był kierownikiem Kliniki Propedeutycznej Uniwersytetu Łódzkiego. Nominację na profesora nadzwyczajnego otrzymał w 1946 r., a zwyczajnego w 1959 roku. W 1957 roku uży-

skął stopień doktora nauk medycznych w Akademii Medycznej w Łodzi. Od 01.09. 1947 roku kierował Kliniką Chorób Wewnętrznych U.Ł., a następnie od 1950 roku Akademii Medycznej. Od 1958-1962 roku kierował również II Kliniką Chorób Wewnętrznych WAM. Prowadził także wykłady i ćwiczenia z chorób wewnętrznych dla studentów wydziału stomatologii. Do swoich wykładów z interny wprowadził 12 godzin parazytologii klinicznej, co było nowością w programach nauczania w Akademiach Medycznych.

W 1929 roku na Zjeździe Towarzystwa Internistów Polskich w Wilnie omawiał leczenie lambliozy. Wyrażał przypuszczenie, że może być ona przyczyną wielu chorób przewodu pokarmowego, zwłaszcza zmian nowotworowych dróg żółciowych i zapalenia trzustki. Jako pierwszy w kraju opracował swoją metodę badania cyst lamblii w kale. Do leczenia owsicy stosował fiolet gencjany, a następnie czarne jagody (Grott 1948). Po objęciu kierownictwa Kliniki Chorób Wewnętrznych A.M. w Łodzi zorganizował poradnię i oddział parazytologiczny (1952). Wyszkolił zespół naukowy i współpracował z nim przez szereg lat.

Zespołowo opracowano klinikę lambliozy, stan zdrowia nosicieli lamblii, rzadkie postaci tej choroby, a zwłaszcza *pancreatitis lambliosa latens*. Po raz pierwszy zastosowano leczenie lambliozy pochodnymi akrydyny. U dzieci stosowano jednocześnie atebrynę i entobex. Zalecano częstą kontrolę treści dwunastniczej i kału. Zastosowano akrynol do leczenia tasiemczycy oraz podawanie atebryny przez zgłąbnik dwunastniczy (1954) łącznie z luminalem lub nasionami dyni. Opracowano zagadnienie przewlekłego zapalenia trzustki wywołanego lambliozą. Opracowano także wykrywanie i leczenie ancylostomatozy (1958), „przywry chińskiej” (*Clonorchis sinensis*) i strongyloidozy. W leczeniu włosogłówki dała dobre wyniki dithiazanina (1961). Zagadnienie leczenia włośnicy przewlekłej było także przedmiotem zainteresowania zespołu. Skórny test ułatwiał jej rozpoznanie. Opisano przypadki paragonimozы płuc i leczono ją alkoholem – sposobem Grotta (Bojanowicz i wsp. 1962). Zbadano skuteczność dithiazianiny, a także adipinianu piperazyny w leczeniu chorób pasożytniczych przewodu pokarmowego (Kuźmicki 1962).

Profesor J.W. Grott i jego zespół wprowadzał nowe metody i modyfikował dotychczasowe. Wykonanie tych zadań ułatwiała własne przykliniczne laboratorium w zakresie chemii i biologii. W pracach doświadczalnych na zwierzętach współpracował z Zakładem Anatomii Patologicznej i Patologii Ogólnej Akademii Medycznej w Łodzi.

Był konsultantem Służby Zdrowia Województwa Kieleckiego. Wizytował szpitale, ośrodki zdrowia, organizował coroczne „Dni Kliniczne Buska-Zdroju”, doskonalące zjazdy lekarzy regionalnych w Kielcach, przy czym zwracał szczególną uwagę na choroby pasożytnicze (Dawidowicz 1974). Jako przewodniczący rady lekarskiej i kierownik ośrodka naukowo leczniczego w Busku-Zdroju przeprowadzał ze swoim zespołem masowe badania na obecność pasożytów wśród personelu,

a także kuracjuszy w sanatoriach dla dorosłych i dla dzieci. Zalecał badanie kopro-skopowe kandydatów na leczenie uzdrowiskowe oraz leczenie chorób pasożytniczych przed wysłaniem do sanatorium.

Oddział parazytologiczny kliniki był pierwszą tego rodzaju placówką w Polsce. Do 1962 roku leczono w poradni i w tym oddziale kliniki z powodu chorób pasożytniczych i ich następstw około tysiąca studentów przybywających do Polski z 42 krajów. Byli to uczestnicy studium przygotowawczego w Łodzi na wyższe studia w Polsce.

Profesor J. Grott i jego współpracownicy uczestniczyli jako wykładowcy w kursach dla lekarzy organizowanych przez Instytut Doskonalenia Kadr Lekarskich. W ciągu czterdziestoletniej działalności naukowej opublikował 262 prace naukowe po polsku i w innych językach, w tym kilkadziesiąt z dziedziny parazytologii. J.W. Grott był promotorem dwunastu rozpraw doktorskich i opiekunem siedmiu habilitacji (Kurnatowski 2003).

Ta wszechstronna działalność Profesora doczekała się uznania w kraju i za granicą. W 1929 i w 1939 roku otrzymał doktor Grott nagrody za całokształt pracy naukowej od Warszawskiego Towarzystwa Lekarskiego. W 1939 roku przyznano mu nagrodę rządu francuskiego za naukową współpracę między Polską a Francją. Był członkiem honorowym Belgijskiego Towarzystwa Gastroenterologicznego, członkiem korespondentem Czeskiego Towarzystwa Gastroenterologicznego, honorowym członkiem Czeskiego Towarzystwa Lekarskiego imienia Purkyne'go w Pradze Czeskiej, Związku Lekarzy Polskich w Chicago, posiadał tytuł członka korespondenta Francuskiego Towarzystwa Diabetologicznego. Był członkiem międzynarodowego Towarzystwa Internistów i Europejskiego Towarzystwa Diabetologicznego. Był vice przewodniczącym sekcji gastroenterologicznej i przemiany materii Towarzystwa Internistów Polskich (T.I.P.) w Warszawie, przewodniczącym sekcji diabetologicznej T.I.P. Prof. Grott był członkiem Polskiego Towarzystwa Parazytologicznego i członkiem założycielem Łódzkiego Oddziału tego Towarzystwa w roku 1952. W okresie 1957-1967 brał udział w pracach Komisji Parazytologicznej i Rady Naukowej Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej. W 1962 zorganizował pierwszy ogólnokrajowy Zjazd Parazytologii Lekarskiej i przewodniczył kolejnym zjazdom do 1966 roku. Był członkiem zespołów redakcyjnych ośmiu medycznych pism naukowych, przewodniczył w wielu zjazdach naukowych w kraju i za granicą. Był delegatem Ministerstwa Zdrowia na szereg światowych kongresów gastroenterologicznych i diabetologicznych. W czasie Kongresu Światowej Federacji Lekarzy w Londynie był zaproszony wraz z elitą diabetologów przez Królową Elżbietę, protektorkę tej organizacji do jej rezydencji.

Był odznaczony Krzyżem Kawalerskim i Oficerskim, Orderem Odrodzenia Polski, Medalem X-lecia Polski Ludowej. Był też laureatem nagrody naukowej miasta Łodzi i posiadał odznakę honorową tego miasta.

Dzięki publikacjom w językach obcych i ożywionej korespondencji z elitą naukową świata przyczynił się profesor J.W. Grott do zdobywania wartościowej pozycji dla nauki polskiej.

Zmarł 29.09. 1973 roku w Łodzi. Został pochowany w grobowcu rodzinnym na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie.

LITERATURA

- Bojanowicz K., Dzieciołowski Z., Laskowski S., Lisiecka-Adamska H., Olszewski W. 1962. Główne osiągnięcia i kierunki prac naukowych I Kliniki Chorób Wewnętrznych A.M. w okresie 1946-1961. *Polski Tygodnik Lekarski* 17: 1619-1622.
- Dawidowicz A. 1974. Prof. dr nauk med. Józef Waclaw Grott. *Polskie Archiwum Medycyny Wewnętrznej* 51: 301-304.
- Grott J.W. 1948. 25 lat pracy naukowej 1922-1947, Wyd. Koła Medyków U.Ł.
- Grott J.W. 1948. Uwagi w sprawie zakażenia owsikami ze szczególnym uwzględnieniem leczenia fioletem gencjany. *Wiadomości Lekarskie* 1: 42-59.
- Kurnalowski A. 2003. Profesorowie i Docenci Wydziałów Medycznych Uniwersytetu Łódzkiego i Akademii Medycznej w Łodzi 1945-1964, Wyd.: Akademia Medyczna, Łódź, 74-75.
- Kuźmicki R. 1962. Czterdzieści lat pracy naukowej Profesora Doktora Nauk Medycznych Józefa Waclawa Grotta. *Wiadomości Parazytologiczne* 8: 407-412.
- Kuźmicki R. 1973. Profesor Doktor Nauk Medycznych Józef Grott (1894-1973). *Wiadomości Parazytologiczne* 19: 881-884.